

Asia: VN/36398/2023

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta**

### Lausunnonantajan lausunto

**Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Lausunto

TK/964/00.07/2025-1

VN/36398/2023

Tilastokeskuksen lausunto Hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Tilastokeskus kiittää mahdollisuudesta lausua Hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Tilastokeskuksen lausunto koskee ehdotuksen 2 a §:ää. Ehdotetun pykälän toisessa momentissa todetaan, että Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta sekä salassapitovelvoitteiden ja muiden tietojen käyttöä koskevien rajoitusten estämättä 2 §:n 3 momentin 2-4 kohdissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten tunnistetietoineen väestöä koskevat välttämättömät tiedot. Laissa Kansaneläkelaitoksesta (731/2001) 2 §:n 3 momentin 2-4 kohdissa mainitut Kansaneläkelaitoksen tehtävät ovat 2) harjoittaa etuusjärjestelmien ja oman toimintansa kehittämistä palvelevaa tutkimusta; 3) laatia tilastoja, arvioita ja ennusteita; sekä 4) tehdä ehdotuksia toimialaansa koskevan lainsäädännön kehittämisestä.

Ehdotus Tilastokeskuksen tilastointitarkoituksiin kerättyjen tietojen tiedonsaannista

Esityksessä ehdotetaan, että Kansaneläkelaitoksen tiedonsaanti- ja käsittelyoikeuksia tarkennettaisiin ja laajennettaisiin. Ehdotuksessa tiedonsaantioikeutta ehdotetaan laajennettavaksi myös Tilastokeskuksen tilastotarkoituksiin keräämiin väestön koulutusta, ammattia ja sosioekonomisesta asemaa koskeviin tietoihin.

Tilastokeskus toteaa, että tilastotarkoituksiin saadut tiedot ovat salassapidettäviä.

Tilastotarkoituksiin kerättyjen tietojen salassapito ja luovuttaminen perustuu Euroopan Parlamentin ja neuvoston asetukseen Euroopan tilastoista (EY) N:o 223/2009 ja tilastolakiin (280/2004).

Euroopan tilastoja koskeva asetus säättää puitteet tietojen salassapidolle ja luovuttamiselle.

Täsmälliset luovutusta koskevat säännökset löytyvät tilastolaista.

Tilastotoimen keskeisiä periaatteita ovat ammatillinen riippumattomuus ja tilastosalaisuus (SEUT 338 artikla ja Euroopan tilastoja koskeva asetus 2 artikla). Tilastoviranomainen päättää itsenäisesti tietojensa luovuttamisesta. Tiedonantovelvoitetta ei sille voi asettaa. Tietojen käyttötarkoituksia on myös rajoitettu.

Euroopan tilastoja koskevan asetuksen 20 artiklan mukaan on varmistettava, että salassapidettäviä tietoja käytetään yksinomaan tilastollisiin tarkoituksiin. Asetuksen johdanto-osassa todetaan, että on kiellettävä salassapidettävien tietojen käyttäminen muihin kuin yksinomaan tilastotarkoituksiin, kuten hallinnollisiin, oikeudellisiin tai verotuksellisiin tarkoituksiin, tai niitä tilastoyksiköitä koskeviin tarkistuksiin, joita tiedot koskevat. Asetuksen 21 artiklassa säädetään tietojen luovuttamista tilastointia varten toiselle Euroopan tilastointia tuottavalle viranomaiselle. Kansaneläkelaitos ei kuulu näiden piiriin.

Tilastolain 13 §:ssä on säädetty täsmällisemmin tietojen luovuttamisesta tilastotarkoituksiin eräille viranomaisille ja tutkimuskäyttöön. Pykälässä kielletään tietojen luovuttaminen käytettäväksi tutkinnassa, valvonnassa, oikeudenkäynnissä, hallinnollisessa päätöksenteossa tai muussa vastaavassa henkilöä, yritystä, yhteisöä tai säätiota koskevassa asian käsittelyssä.

Tilastolain 13 § mukaan Tilastokeskus voi luovuttaa käyttöluvalla tilastointikäyttöön kerättyjä tietoja, joista tilastoyksikköä ei voi tunnistaa suoraan. Tiedot luovutetaan Tilastokeskuksen ylläpitämään FIONA-etäkäyttöjärjestelmään. Tilastolain 19 § mukaan Tilastokeskus voi luovuttaa tieteellistä tutkimusta ja yhteiskuntaoloja koskevaa tilastollista selvitystä varten tunnistetietoineen tiedot henkilön iästä, sukupuolesta, koulutuksesta, ammatista ja sosioekonomisesta asemasta, jos tietojen saajalla on tietosuojalainsäädännön mukainen oikeus käsitellä näitä tietoja.

Tilastokeskus toteaa, että siltä osin kuin pykälässä 2 a Kansaneläkelaitokselle mahdollisesti säädetäisiin oikeus muihin kuin Tilastokeskuksen tietoihin, kyseisiä tietoja on mahdollista yhdistää Tilastokeskuksen tietoihin Tilastokeskuksen tietoturvalisessä FIONA-etäkäyttöympäristössä.

Tietosuojalainsäädännön ja tiedonhallintalain näkökulmien huomioiminen

Tilastokeskus toteaa lopuksi, että periaatteellisella tasolla viranomaisten välinen tiedonvaihto on kannatettavaa, kun sillä puretaan päällekkäisiä toimintoja ja tehostetaan toimintaa. Huomautamme kuitenkin, että henkilötietojen kopioiminen viranomaisten välillä ja niiden käsittely tunnisteellisessa muodossa lisäävät merkittävästi tietosuojariskejä. Tilastokeskus näkee tietosuojalainsäädännön ja tiedonhallintalain kannalta jossain määrin ongelmallisena, että laajat arkaluonteiset henkilötietoja koskevat tietomassat monentuvat eri instituutioiden tietovarannoissa. Tietojen käyttö tutkimukseen ja arviointi- ja ennustetehtäviin on mahdollista järjestää tietoturvalisessä katseluyhteyden kautta ilman suoran tunnistamisen mahdollisuutta. Tilastokeskuksen tietoturvalisessä FIONA ympäristö palvelee kaikkia tietoja tarvitsevia organisaatiota. Tilastokeskus tekee mielellään yhteistyötä Kansaneläkelaitoksen kanssa näissä tarpeissa.

Mari Ylä-Jarkko

Ylijohtaja, Tieto- ja tilastopalvelut

Ylä-Jarkko Mari  
Tilastokeskus

Orjala Hannele  
Tilastokeskus